

ATT LÄRA GENOM ATT GÖRA

Det huvudsakliga målet med utvecklingsprojektet för verkstadsverksamhet (2012-2014) är att utveckla kvaliteten på verkstadsverksamheten, så att den blir ännu effektivare och verkstäderna i ännu högre grad kan svara mot deltagarnas behov.

Tuija Hämäläinen

projektchef

tuija.hamalainen@tpy.fi

010 279 2733

Susanna Palo

projektarbetare

susanna.palo@tpy.fi

010 279 2726

Projektet Att lära genom att göra finansieras av Penningautomatföreningen och för administrationen svarar organisationen Valtakunnallinen työpajayhdistys – Nationella verkstadsföreningen ry (TPY), som grundades år 1997 av professionella aktörer inom verkstadsverksamhet.

TPY producerar medlems-, utbildnings- och utvecklingstjänster för medlemsorganisationer och samarbetspartner.

www.tpy.fi

VERKSTADSPEDAGOGIK

Pedagogiska utgångspunkter för träning på verkstaden

Verkstaden som verksamhetsmiljö

Verkstaden är en flexibel tränings-, verksamhets-, arbets- och inlärningsmiljö. Verkstaden är både en fysisk verksamhetsmiljö och en branschövergripande metod. Den är en del av ett branschövergripande nätverk och dess tjänster riktar sig till personer som är i svag ställning på utbildnings- och arbetsmarknaden.

Verkstadens **grundläggande uppgift är träning** och arbetet är ett redskap för träningen. Med verkstadsverksamheten stöds träningsdeltagarens individuella tillväxt, sociala styrkor och aktiva deltagande samt allmänna arbets- och arbetslivsfärdigheter. Träningsmetoderna är arbetsträning, individuell träning och gruppträning. De olika metoderna kombineras för att på bästa sätt svara mot träningsdeltagarens behov.

Verksamheten kan varieras i fråga om arbetsdagens längd, antalet verksamhetsdagar per vecka och innehållet i träningen. **Verkstaden som arbetsmiljö möjliggör** att kunskande, erfarenheter och självkänsla ökar. Därigenom blir utbildning och placering på den öppna arbetsmarknaden en mera realistisk möjlighet.

I undervisningsministeriets beslut 17/600/2006 Allmänna grunder och rekommendationer för ungdomsverkstäderna slås som det viktigaste **målet** för verksamheten fast att den förbättrar den deltagande ungas **kunskaper och färdigheter att komma in på en utbildning, att slutföra utbildningen eller få arbete på den öppna arbetsmarknaden**. Ur deltagarens synvinkel stärker verkstadsverksamheten livshanteringsförmågan, den sociala förmågan och utvecklingen i egen takt och genom att lära genom att göra.

Träningen på verkstaden

Träningen på verkstaden **sker enligt principerna för fostran och pedagogik**. Den karaktäriseras förutom av deltagarorientering och skräddarsydd planering bland annat av uppbyggande av gemenskap, flexibilitet och reaktionsförmåga. För träningsprocessen behövs förutom metodisk kunskande även tillräckligt med tid.

FIGUR 1. Verkstadens träningstjänster. Med träningen svarar man mot deltagarens behov enligt varje individuell situation.

Verkstaden som inlärningsmiljö

Verkstaden som inlärningsmiljö är speciellt fördelaktig för deltagare som har svårigheter med undervisning i traditionella klassrum. Deltagare som lär sig genom att göra kan fördjupa sina kunskaper och färdigheter genom att utföra arbete. Det gör det möjligt att avlägga examensdelar eller t.o.m. en hel examen på verkstaden, förutsatt att verkstadens inlärningsmiljö är identifierad och erkänd enligt lagstiftning och anvisningar för yrkesutbildning.

Erkännande av studier på verkstaden

Erkännande av studier på verkstaden grundar sig på tanken om livslångt lärande. Erkännandet av studier innebär att man tar reda på deltagarens tidigare kunnande och identifierar det yrkeskunnande som deltagaren har tillägnat sig under träningen. Det identifierade kunnandet dokumenteras i kompetensintyget. Deltagarens förvärvade kunnande synliggörs och kan användas på deltagarens fortsatta väg.

FIGUR 2. OSSU process för erkännande av studier. Det kunnande som har tillägnats på verkstaden beskrivs med läroplanens termer.

Verkstadspedagogik

Verkstadspedagogik betyder socialt inriktad och systematisk träning som sker i flexibla inlärningsmiljöer enligt individens förutsättningar, med betoning på att lära genom att göra.

I verkstadens flexibla verksamhets-, arbets- och inlärningsmiljö stöds individuell utveckling, delaktighet och utveckling av kunnande. På verkstaden uppmärksammas deltagarens individuella behov, möjligheter att gå framåt och styrkor. Arbets-, verksamhets- och inlärningshelheterna kan byggas upp flexibelt både inom verkstaden och i verkstadens samarbetsnätverk.

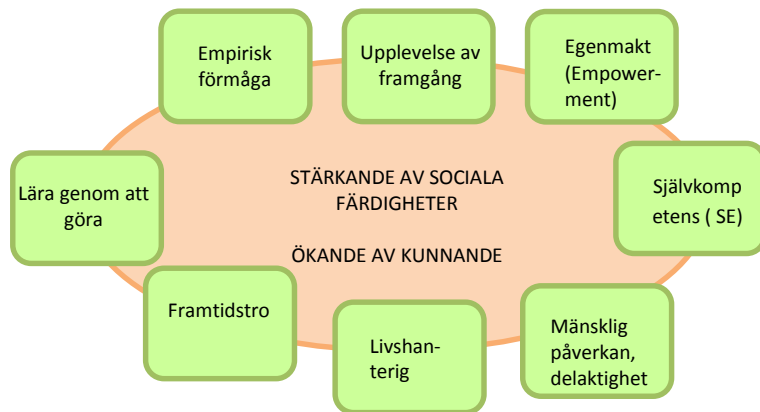
Träningssprocessen är alltid **systematisk och målinriktad**. Planen innehåller mål som har uppställts tillsammans med deltagaren och den hänvisande instansen samt praktiska åtgärder och metoder för att nå dem. I planen har man tillsammans kommit överens om en realistisk tidtabell. I träningen är det viktigt att skapa äkta erfarenheter av att lyckas och klart påvisa det kunnande som har tillägnats.

Att lära genom att göra är den metod som används mest på verkstäderna. Genom konkreta uppgifter tillägnar sig deltagarna nya kunskaper och färdigheter. Svårighetsgraden stiger i takt med att deltagarnas kunnande ökar. Med hjälp av det egna görandet och responsen på det hittar deltagaren sina egna styrkor och förmågor.

Verkstadspedagogikens utgångspunkter

Inläringen på verkstaden och det att inläringen känns meningsfull grundar sig på praktiskt görande. Teori och praktik flätas ihop i den arbetsbetonade träningen. Stöd, rådgivning och träning vid rätta tidpunkter främjar delområden i anslutning till stärkande av sociala färdigheter och förkovrande av kunnande.

Att stärka de sociala färdigheterna är förebyggande arbete. Det är helhetsbetonande stöd till deltagaren, med målet att öka och främja välbefinnandet. Kunnande är förmågan att kombinera befintlig kunskap och färdighet och använda dem i inläringen av nya färdigheter.

FIGUR 3. Att göra, uppleva och växa i verkstadens gemenskap.

Deltagarens personliga tillväxtprocess kräver tid, och på verkstaden ges varje deltagare individuellt stöd.

Empirisk förmåga avser deltagarens förmåga att utnyttja tidigare inlärd saker och tidigare erfarenheter i inläringen av nya saker och förmågan att bygga upp nya färdigheter och nytt kunnande som är användningsdugligt. I empiriskhet ingår möjligheten att pröva, testa, göra misstag och misslyckas och omedelbart få konstruktiv respons.

Upplevelse av framgång främjar inläringen. Inläringen är aktiv och social verksamhet och den är effektivast när det som ska läras in är intressant och det har något slag av anknytning till tidigare erfarenheter och kunnande.

Egenmakt (empowerment) betyder att människan hittar sina egna kraftresurser med hjälp av upplevelser av framgång. Den ökade styrkan börjar i människan själv och är en process som består av den egna känslan av och tron på sin förmåga. Ett tecken på egenmakt i samband med träningen är större tro på framtiden och förmåga att realistiskt granska sina egna möjligheter och ta ansvar för sitt eget liv.

Självkompetens (self-efficacy) är människans tro på sin egen förmåga att hantera saker och händelser i anslutning till livet. Tron på sin egen kompetens inverkar på livsval, motivationsnivå och förmågan att möta utmaningar.

Mänsklig påverkan (human agency) är initiativförmåga och ansvarskänsla och för att den ska utvecklas förutsätts möjligheter att ta initiativ och beslut och se hur de egna handlingarna påverkar ens eget och andras liv. Deltagarna tillägnar sig kunskap och färdigheter när de är aktiva i verkstadens gemenskap.

Delaktighet betyder att tillhöra en gemenskap och ha rätt att delta i planeringen av tjänster som berör en själv. Det ger egenmakt och ökar lusten att påverka och vara aktiv.

Livshantering betyder deltagarens känsla av harmoni och att ha kontroll över sitt liv. Där ingår alla livets delområden, som familj, boende, utbildning, arbete, hälsa, sociala relationer och utmaningar i vardagen.

Framtidstro är en attityd som byggs upp och stärks genom ovan beskrivna delområden. Framtidstro är förmågan att drömma och modet att ta beslut som gäller det egna livet. Den är också modet att möta utmaningar och viljan att sträva framåt.

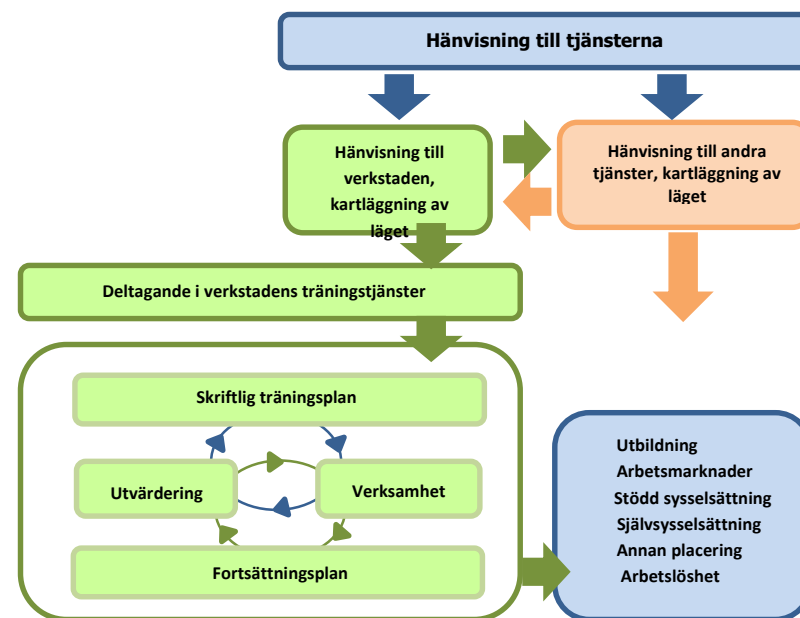
Tränarens uppgift är att stödja, handleda och guida deltagaren. Förutsättningen för träningsprocessen är att deltagaren har tillräckligt hög motivation och vilja att förbinda sig till processen. Resultatet av en lyckad träningsprocess är en människa som litar på sig själv.

Verkstadspedagogik förutsätter träning i en miljö som stöder inlärningen på verkstaden.

Vidare från verkstaden

Man kommer till verkstaden, deltar i träningen och far vidare.

Träningsperioden på verkstaden är avsedd som ett förflyttningsskede och under tiden ges deltagaren stöd i att ta sig igenom övergångsskedet, hitta en yrkesinriktning eller en annan tjänst som bättre motsvarar hans behov. Det viktigaste är att deltagaren efter träningsperioden har en tydlig plan och riktning för sin framtid.

FIGUR 4. Träningens framskridande. Verkstadens kunniga tränare finns till för deltagaren. Deras uppgift är att hjälpa, stödja och uppmuntra deltagaren. Deltagaren bestämmer själv sina mål och tar ansvar för sina beslut.

Verkstaden i ett branschövergripande nätverk

Verkstadsverksamheten placerar sig i servicesystemets mellanrum, i gränzonerna för och mellan de olika sektorerna. Verkstadsverksamheten hör förutom till sysselsättnings- och ungdomspolitiken även starkt till utbildnings- och socialpolitiken. Verkstadsverksamheten eller dess innehåll är inte bestämd i vår lagstiftning, men de träningstjänster som verkstaden genomför styrs av lagstiftningen.

FIGUR 5. Verkstadsverksamhetens placering. Ungdoms-, social- och utbildningsväsendet samt TE-tjänsterna granskar verkstadsverksamheten och dess resultat ur olika synvinklar.

Branschövergripande samarbete handlar om att förena olika sektors kunnande för att nå gemensamma mål. Målet är att förena kunskap, färdigheter och erfarenheter och dela på arbete och beslutsfattande. Samarbetet överskrider sektorsgränserna.

Verkstadsverksamhetens utveckling

1980-talet

- Finlands första verkstäder grundas
- verkstaden närmast redskap för ungdomsarbete

1990-talet

- behovet av verkstäder ökar
- stödsysselsättning, läroavtalsutbildning och verkstadsträning förenas
- verkstäderna börjar bilda nätverk
- Valtakunnallinen työpajajyhdistys ry (TPY) grundas 1997
- verksamhetens innehåll utvecklas

2000-talet

- verkstadsverksamheten vidareutvecklas
- träningstjänsterna vidareutvecklas
- verkstadsskolor blir vanligare
- majoriteten Finlands kommuner har verkstadsverksamhet
- startverkstadsverksamhet och uppsökande ungdomsarbete

2010-talet

- ökat samarbete med läroanstalter
- andelen invandrare ökar
- grunder för specialyrkesexamen i arbetsträning 2011

2014

- Antalet medlemmar i TPY 220
- Verkstadsverksamhet i ca 85 % av Finlands kommuner

Vision 2020: skriv din vision för verkstadsverksamheten år 2020